

AMNESTY INTERNATIONAL

IZJAVA ZA JAVNOST

AI index: EUR 05/004/2006 (za javnost)
16. studenoga 2006.g.

Romi: Diskriminacija započinje u osnovnoj školi

Djeca ne dolaze u školu jer nemaju što za obući niti sendvič za ponijeti.

Učitelj iz Tuzle, BiH.

Kod kuće je prevelika gužva da bi mogli učiti.

Dijete romskog podrijetla iz O.Š. Macinec, Hrvatska.

Djeca romskog podrijetla nisu zainteresirana za fiziku ili matematiku; eventualno ih zanima španjolski jer često gledaju sapunice.

Učitelj O.Š. Dolenjska, Slovenija.

Krajnje siromaštvo, diskriminacija u školama, te nedostatak potpuno inkluzivnog i multikulturalnog progama onemogućuje romskoj djeci Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije ostvarivanje prava na obrazovanje. U središtu pažnje najnovijeg izvještaja Amnesty Internationala je isključenje romske djece iz osnovnih škola u tim trima državama, te neuspjeh od strane vlada da odgovore na njihove potrebe.

“Prepreke na koje romska djeca nailaze prilikom pristupa obrazovanju uskraćuju mogućnost razvijanja njihovog punog potencijala i učvršćuju marginalizaciju romskih zajednica,” izjavio je Omer Fisher, istražitelj Amnesty Internationala za Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Sloveniju.

“Za otklanjanje tih prepreka odgovorne su vlade.”

Pravo na obrazovanje, te pravo na život bez diskriminacije utemeljeni su u međunarodnim standardima o ljudskim pravima kao i u ustavima svih triju država spomenutih u izvještaju. Vlade tih država usvojile su posebne programe i akcijske planove za uključivanje romske populacije u obrazovanje. Unatoč tomu, i vlade i nevladine organizacije priznaju da romska djeca u najboljem slučaju imaju samo djelomičan pristup obrazovanju.

Besplatni obroci, udžbenici i prijevoz katkad su na raspolaganju romskoj djeci. Ali ponekad je nemoguće doći do škole ako je ona predaleko a odjeća vam nije dovoljno topla za jake zime. Djeca često nisu u mogućnosti učiti i pisati zadaću kod kuće u hladnim, prenapučenim domovima. Kao što su članovi romske zajednice Slovenije izjavili Amnesty Internationalu: “Neki od nas žive u barakama. Kako da nam djeca onda napreduju u školi?”

Romska djeca su u nekim slučajevima izložena diskriminaciji od strane vlastitih učitelja. Ponekad su segregirana u “samo za Rome” grupama ili razredima gdje im je ponuđen samo skraćeni nastavni program. Negativni stereotipi o romskom “načinu života” ili stavovi prema obrazovanju često služe kao objašnjenje za nisku stopu pohađanja nastave i loše ocjene. Kako bi objasnili svoju odluku o segregaciji romske djece, učitelji Osnovne škole Macinec u Hrvatskoj u svom podnesku sudu iznose argumente da su roditelji romske djece često alkoholičari, a njihova djeca sklona krađi, psovanju i tuči. Nadalje obrazlažu da čim učitelji okrenu glavu, stvari nestanu, te da iako se obično radi o nevažnim i nepotrebnim stvarima ipak se radi o krađi.

Učitelji, romska djeca i njihovi roditelji često tvrde da su jezične prepreke razlog brojnih poteškoća s kojima se romska djeca susreću u osnovnim školama. Veliki broj romske djece ne govori jezik kojim se služi većina populacije ili je njihovo znanje ograničeno. Za razliku od drugih manjinskih jezika, jezici Roma trenutačno nisu u uporabi u školama u navedenim državama. Druge mjere koje bi mogle reducirati jezične prepreke, kao npr. poboljšanje pristupa predškolskom obrazovanju romske djece, te upošljavanje prikladno obrazovanih nastavnih pomoćnika, nisu provedene sustavno niti sveobuhvatno. Romska kultura i povijest općenito, nisu sustavno uključeni u nastavni plan i program u školama Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije.

“Vlasti Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije moraju usvojiti pristup obrazovanju romske djece temeljen na njihovoj integraciji u školski sustav koji je prilagođen njihovim potrebama i kulturi,” izjavio je Omer Fisher.

Amnesty International poziva na neodgodivu akciju za suzbijanje diskriminacije Roma u školama kojom će se osigurati da nijedno romsko dijete nije smješteno u poseban razred ili grupu samo zato što je romskog podrijetla, nadgledati sastav razreda i po potrebi aktivnosti učitelja koji rade s Romima, te omogućiti obuka učitelja osnovnih škola usmjerena na ukidanje negativnih stereotipa i predrasuda.

Otklanjanje prepreka prilikom pristupa obrazovanju nastalih kao posljedica krajnjeg siromaštva, te uključenje romskog jezika i kulture u škole dio su dugotrajnog procesa koji bi trebao biti usmjeren ka potpunom uključenju romske djece u osnovno obrazovanje.

“Romska djeca, kao i sva ostala djeca, imaju pravo na obrazovanje koje će im omogućiti da zauzmu svoje mjesto u društvu zemlje u kojoj žive i da pridonesu njegovom razvoju,” izjavio je Omer Fisher.

“Odgovornost je ovih vlada prekinuti začarani krug nepismenosti, siromaštva i marginalizacije, te integrirati najranjiviji dio svoje populacije”.

Pogledajte:

False start: The exclusion of Romani children from primary education in Bosnia and Herzegovina, Croatia and Slovenia (AI Index: EUR 05/002/2006)

<http://web.amnesty.org/library/index/engneur050022006>

Bosnia and Herzegovina: Roma and the right to education Factsheet (AI Index: EUR 63/014/2006) <http://web.amnesty.org/library/index/engneur630142006>

Croatia: The Roma and the right to education Factsheet (AI Index: EUR 64/001/2006)

Za dodatne informacije obratite se uredu za medije Amnesty Internationala u Londonu, UK, na broj +44 20 7413 5566, Amnesty International, 1 Easton St. London WC1X 0DW. Web: <http://www.amnesty.org>

Za najnovije vijesti vezane za ljudska prava posjetite <http://news.amnesty.org>